

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr
Postacsekkszáma száma 40530

Utólagos Tomché Jesivósz Sabósz bevételek: Balkány: Tiferesz Bachurim 16, Bekecs: 8, B. bősörmény: 6.60, Bonyhád 60, Budapest: Ahávás Cheszed Imaház: 28.50, Csepel: 39.94 Dámóc: 7.20, Döbrököz: 5.44, H.-bősörmény: 31.50, H.-nánás: 78.10, Jászárokszálás: 5, Jászkarajenő: 20, K.-jános: 12.40, Kölese: 14, Kunhegyes: 20 M.-bánhegyes: 36, Mohács: 21.50, Nábrád: 6.50, Nagykőrös: 8c.50, Nagymaros: 35, N. csaholy: 20.50, N.-vasvári: 8, Pátroha: 32.20, Pesterzsébet Kossuthfalvi körz. templom: 6, Pomáz: 32.98, S. A. Ujhely Orth.: 94, Sopron Orth.: 164.30, Salgótarján Tiferesz Bachurim: 20.30, Székesfehérvár Orth. (II. küld.): 77.20, Kongr. Hitk.: 20, Szeged Orth. (II küld.): 20, Szerencs: 35.74, Sárbogárd: 8, Szabolesbáka (II. küld.): 26.50, Tunyog: 12, T.-adony: 6.26, V.-pécs: 32.50, Vásárosnamény (II. küld.): 27.50, Vésztó: 18.30

Röszeltes:

Balkány Tiferesz Bachurim: Bokor P. 2, Lichtenstein J., Klein J., Brief S., Rosinger L. 1-1, Rosenfeld D., Katz M. 0.70-0.70, Reinitz S. 0.60, Berer D. Popper V., Popper F., Klein J., Paplanos, Frankfurt J., Hauser J., Klein S., Heisz M., Sauber M., Grünberger K., Feldmesser S., Frankfurt L. 0.50-0.50, kisebb adományok 1.50. *B.-bősörmény:* Schwarcz L. 1.10, Jäger Mór 1, Jäger M., Winkler M., Winkler L., Jakabovics S., Holzmann F., Jäger G., 0.60-0.60, Breitner M. Kupferberg F. 0.50.

Dámóc: Perlstein S., Guttman J., Wald P., Klein E. Klein B., Deutsch A., 1-1, kisebb adományok: 1.20.

N.-csaholy: Goldstein Sámuel 7, Práger Lajos 3, Kaufmann, Schwarcz J. 1.50-1.50, Keisler, Weisz G. 1-1.

Pátroha: Frischmann Sám., Frischmann M., Mermelstein M., Klein L., Weisz J. 3-3, Weizmann M., Weizmann Ö., 2-2, Klein I. 1.50, Böhm S., Altmann F., Niedermann S., Niedermann V., Klein B., Klein G., Schwarcz M., Klein H. kántor, Klein S., Lebovics A., Katz S. 1-1, Fried I. 0.50, Kramer B. 0.20.

Pomáz: Vogel Vilmos 5.50, Gottlieb Mózes 5, Dr. Schiller V. 3.50, Berger D., ifj. Groszmann D. 3.20-3.20, Gottlieb S., Groszmann Izr. 2-2, Berger I. 1.74, Hajdu K. 1.20, id. Groszmann D. Ullmann Árm., Epstein D., Heisler L. 1-1, kisebb adományok: 1.64.

Sárbogárd: Frürich A. 2, Strausz L., Geiringer L. 1.50-1.50, Weisz I. 1, kisebb adományok 2.

Székesfehérvár Orth.: Heinrich Ármin főrabbi, Heinrich S., Sachs D., Schwarcz H., Fried M. 5-5, Dr. Naschitz L., Fried G., Geröfi Á., Krausz J., Stern I. 3-3, Heinrich L., Engel G., Schön S., Kollin N., Kun S., Mayer L., Stärk S., Stern M., Steiner A., Schwarcz G., Wiener L., Krausz L., Freud M., Adler I. 2-2, Römer S., Fried P., ifj. Fried N., Prager S. Stärk I., Schwarcz E., Wohl Zs., Benedikt J., Benedikt József 1-1, N. N. 0.20.

T.-adony: Szabó I. 0.90, Goldstein Z., Szabó H. 0.78-0.78, Szabó B. 0.72, özv. Goldstein H.-né 0.70, kisebb adományok: 2.58.

Vésztó: Weinfeld Bern. 6, Friedmann J., Láng Gy. 2-2, Weisz Mór, Krausz J., Ginsztler A. 1-1, Adler H., Altmann L., Altmann M., Czinn L., Feuerlicht L., Klein M., Kertész L., Löbl A., Roseth I., Waltner E. 0.50-0.50, kisebb adományok: 0.30.

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 19, vaslagon szedett betűkből 32 fillér. Jelígs levelek válaszbélyeggel küldendők.

HÁZASSÁGI ÜGYEKBEN széles ismeretkörrel rendelkező irodám a legnagyobb sikerrel és legdíszkrétebb kezelésben jár el. Irodám Magyarország, Ausztria, C. S. R., legeliebb zsidó köréből bírájlatokkal. *Löffler Miksa Vác,* (Válaszbélyeg!)

RENDES IPARRAL BIRÓ, előkelő családból való, vallásos fiatalember, volt böcher, megnősülne, illetve benősülne. Elvénne orthodox család, finomlelkű, kiemondottan szép, fiatal leányát. Hozzá tartozók, lehetőleg fényképpel ellátott, teljes bizalommal írt levclét, *Mazel 24* jelígre kiadoba kérem.

Huszónhárom év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnyküli levelezés.

Löwinger Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg

ORTH. KÖSER kocsit kapható, esetleges otlokással, olesó árban. Király u. 19. III. 10.

ENGEL orth. kóser étterme, Miskolc, Arany János ucca 11. Menürendszer. Utazóknak árengedmény. Lakodalmakat külön teremben olesón vállalok.

FIGYELEM! Miskolcon átutazók részére legjobb és legoiesőbb étkezőhely az újonnan átalakított Steinberg-étkezdé a Sölem Weisz-féle helységben. Dr. Szentpályi ucca 6. Széchenyi ucca sarok.

PÉKTANONC 6 havi gyakorlattal, vidékre menne. Cim kettős lapon a kiadoban.

NYOMDÁMBA Fosztórt felveszek tanoncot, aki héber írott írást folyékonyan olvas. Kolm Mór nyomdatulajdonos, Vác.

SZOMBATTARTÓ pékségbe, kevés gyakorlattal tanulóknak ajánlok. Cim: Hirsch Lajos, Hajdusozbósló.

LEVEGŐVÁLTOZÁSRA küldeném 20 éves fiamat a Mátra vagy Fáttra vidékére, amiért is orth. kóser teljes ellátást keresek számára a jelzett vidéken. Ajánlatokat ármegjelöléssel kérek. Özv. Weisz Hermanné, Kiskőrös.

TELJESEN VILÁGTALAN családapa, ki négy apró gyermekével a kilakoltatás előtt áll, a legnagyobb nyomorral küzd, kéri a nemesszívű hittestvéreit, hogy enyhítsenek nagy nyomorán. *Világtalan* jelígre a kiadoba.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: GROSZBERG JENŐ.
JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA
Budapest, II. Iskola ucca 26.

Budapest, 1931. november 27.
5692. Kiszlöv 17.

40 fillér.

VII. évfolyam 45 sz.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

דף

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkesztő:
Groszberg Jenő

A hitközségek megmentése

S. A. Ujhely, nov.

A Zsidó Ujság önkéntes munkatársai a lap hasábjában igen gyakran fölvetnek oly fontos és életbevágó hitközségi kérdéseket, amelyekkel nem csak a hitközségek vezető férfainak, hanem minden a hitközségi élettel tördő zsidó embernek kellene foglalkoznia. Oblatt Sándor, a balatonfüredi hit. élnök a Zs. U. legtöbbször számában az Orth. Központi Bizottság utóbbi ülésén szőnyegre került és a hitközségi alkalmazottak fizetése redukcója ügyében folytatott tárgyalások kapcsán, oly szomorú vigasztalan képet festett az orth. hitközségek helyzetéről, hogy ez minden, a hitéletért aggódó jámbor zsidót gondolkodoba ejt. És sajnos ez a kép távolról sincs tulozva. Sőt tudomásom szerint egyes községekben még sokkal kedvezőtlenebb a helyzet.

A hitközségek helyzetét némelyek a tisztviselők fizetésének leszállításával akarják szanálni. Ez nagyon helytelen és majdnem keresztülvihetetlen. Sajnos számos halbósz szívesen cserélné jelenleg egy-egy hitk. tisztviselővel, de ezeknek anyagi helyzete mégis szomorú. A fizetés csekély és a mellékjövedelem — egykor a főjövedelem — egyszerűen megszűnt. Ki ne emlékezne a régi jó békeidőkben hirdett hitközségi pályázatokra, ahol a „Nebenemolumente” ki volt emelve. Ez alatt értettük, az ünnep-előtti adományokat (Régel-geld), a sechitó-pénzt, lakodalmi és brisz-miló jövedelmeket. Hogy állunk ma e tekintetben? A „Régel-geld” ugyszólván kiment a divatból, tessék csak megkérdezni a rabbit, a dájont, a metszöt, sőt a sameszt is. A legtöbb nem adnak s aki még ad, töredékét adja annak a mit ezelőtt adományozott. És ezért senkit sem lehet okolni, hiszen a *bal-batim* tekintélyes része kétségbe van esve miből fogja a háztartása szükségletét fedezni ünnepre.

A metszőknek tekintélyes jövedelmet biztosított a „sechita” azaz: minden levágott marha után, bevett szokás szerint jár a metszőnek egy kilogramm hús vagy ennek a megváltása. Ennek a *minhognak alapja van a Sülchon-Orüchban*. Az utóbbi években a marhahús fogyasztás legalább 50%-kal csökkent s így tehát a metszők jövedelme is. Lehet-e ezután fizetésredukciónal kísérletezni? Hisz az azonos volna az éheztetéssel!

De lehetséges-e egy kölcsön szerzése? Sajnos: *nem!* A hitk. háztartási hiányokat sem rövid, sem hosszú lejáratú kölcsönökkel ezidőszerint lehetetlen rendbe hozni. Kölcsönöket sem a fővárosi nagybankok, sem a vidéki intézetek nem folyosítanak. A hitelek nyújtása mindenütt szünetel. Ezt érzi minden egyén, minden testület és minden intézmény. Nem csak új hiteleket nem engedélyeznek, hanem a régi tartozásokra törlesztést követelnek. De hogyan törleszen a hitközség, mikor a folyókidásokat sem bírják fedezni?

A diagnózis meg van állapítva: A rossz gazdasági viszonyok az oka mindennek. De hol az orvoslás? A Központi Iroda bizony a jelenlegi pénzügyi helyzetben nem tud segíteni, sem 200,000, sem 100,000 pengős kölcsönt nem szerezhet. Mit lehet tehát tenni a hitközségek megmentése érdekében? S hol vannak a Talmud-Tórák? A melámed éhbérért tanít. A szülők a tandíjakat nem tudják fizetni. Ezek közismert dolgok. A kiadásokat apasztani nem lehet. De még kevésbé a jövedelmeket szaporítani. A hitközségi adók és gabella díjak emelése már felülmúlja a teljesítőképességet. Csak egy segítség lehet! Minden hitközségben van még egynehány gazdag ember, megfelelő jövedelemmel. Ezek a régi időkben is áldozatkészségükkel az első sorban haladtak. Ezekre hárul most a kötelesség, hogy segítsenek a bajba jutott hitközségükön.

Ismerünk szegény hitközségeket, amelyek mindig föntartási nehézségekkel küzdöttek, de abban a pillanatban, amikor az egyenletlenség a *máchlajko* kitért a hitk. kebelében, egy rabbi, vagy dájen választásánál, nyomban kinyíltak pénztárcák, hamar előkerültek az alkotmányos költségek, bőven volt pénz petíciókra és választott bíróságok költségeire. Miért nem lehet ezt a bökezüséget most is előidézni? A jómódu hitközségi tagok felelősség-érzetét kell fokozni. Őnekik kell a hitközségeikért áldozatot hozni. Én más megoldást nem tudok. Ha valaki jobbat tud, mondja meg. Hálások lesznek érte a hitközségi vezetők.

Alexander Vilmos

Gettó a templomban

A Zsidó Ujság egy mult számában megvolt írva, hogy az „Adas Jesürün” amsterdami templom első rabbija svéd királyi vérből származó prozelita volt. Egyik olvasónk ezzel kapcsolatban, legtöbbször tett hollandiai utjáról igen érdekes feljegyzéseket bocsátott rendelkezésünkre. Hollandia, azt írja, a mai zsidóság szempontjából csendes sziget. Elsősorban azért, mert a mai gazdasági nyomorúság közepette aránylag még elviselhető az ottani zsidó szegények sorsa. Antiszemitizmusról szó sincs ebben az országban, amely már 1796-ban emancipálta a zsidóságot. *Már 1806-ban áttették az összes szombati hetivásárokat hétköznapra, a zsidó kereskedők kérésére.* Hollandia azóta is a szombattartás tekintetében a lehető legtoleránsabb:

a vasárnapi munkaszünet nem vonatkozik azokra, a kik szombaton nem dolgoznak.
De csendes sziget a vallási viszályko-

ZSIDÓ UJSÁG
T. Magyar K... M...

Gyönyörű ezüst Menórák
Engros és detail-eladás gyári árban!
Valódi ezüst Menóra **28 P.-től** kezdve!
Tekintse meg ó r i á s i választékunkat!
ÉKSZERÉSZ ÉS ÓRÁS
Heiden Leó Budapest, VII., Király ucca 21.

Vas- és rézbutorokat
patent sodronyágybetéteket, összecsimuktható ágyakat, afrik- és lószőrmatracokat legolcsóbban szállít
Prohászka-gyár, Budapest, Gróf Zichy Jenő-utca 46. sz.
Fiók-üzlet: Üllői-ut 9. szám.

das hiánya miatt. Azok a viharok, amelyek a német, ausztriai, magyarországi zsidókat megrázták a XVIII. század végétől kezdve egy évszázadon át és amelyeknek következménye a ketészekadás volt, a tradícióhoz ragaszkodó ort. s a reform jelszava alatt a régi hagyományokat mellőző neolog zsidók között, megkímélték Hollandiát. Ott másképpen oszlott meg a zsidóság: spanyol-portugál zsidók (szefárd) és német-lengyel zsidók (askenáz). A legnagyobb portugál községet Amsterdamban a spanyol inkvizíció elől menekült marannszok alapították 1597-ben. Az askenáz hitközséget a Németországból menekültek alkották 1630 körül. A mikor 1648-ban a lengyel zsidóságra a kozákkláadás szerencsétlensége szakadt, a melyeknek nyomában lengyel menekültek elárasztották egész Európát, - a hirneves *Sach, R. Sabszoj Kajhén*, akkor jutott Lengyelországból Morvaországba — a hitközség egyre nagyobb lett. A XVIII. század elején a hirneves *Chacham Cevi* lett a rabbijuk, aki Budavár ostromakor 1666-ban menekült Magyarországból. Az amsterdami askenáz hitközség most sokkal nagyobb, mint a portugál, de ennek az utóbinnak a temploma, egyike a legszebb amsterdami műemlékeknek. A templomban a frigszekrény előtt nincs *porajchesz*. A függöny ugyanis a frigszekrényben bent van a toratekeresek előtt. Csak egyszer egy évben van a frigszekrény *pojajchesz* eltakarva kifelé, mégpedig *tisobevokor*, a mikor fekete függönnyt tesznek az *orajn* elé. A templomban van egy elkerített hely, a hol az askenáz zsidók ülhetnek. Egy valószínű gétto a templomban. A gétto kijelölése nem gyűlölethől eredt, hanem ellenkezőleg. Arra az időre megy

vissza, a mikor az askenáz hitközség keletkezéskor volt s a bevándorló német-lengyel zsidók egy része inkább a nagy és gazdag portugál községekhez csatlakozott, ahol nem kellett annyira hozzájárulást fizetni. Erre az askenáz hitközség a szefárdokhoz fordult segítségért. A szefárd hitközség erre elhatározta, hogy szelid kényszert alkalmaznak az askenázokkal szemben. Elhatározta, hogy az askenáz zsidó a portugál templomban nem hívható fel a Tórához s továbbá azt is, hogy csak az elkülönített helyet foglalhatja el. Az idők multával az askenáz hitközség erősebb lett s a régi idők emléke gyanánt mutatja a portugál samesz a kíváncsi turistáknak az askenáz zsidók számára kijelölt gétto.

A Malbimzsinagógáról

A mult heti Zsidó Ujság-ban olvastam a bukaresi Malbim-templom katasztrófális helyzetéről, amelynek következtében attól kell tartani, hogy a régi, hirneves, Malbim főrabbi után elnevezett templomot el fogják árverezni. Időszent lesz megemlékezni, hogy a Malbim egy hasonló esettel kapcsolatban mit mondott. Egyszer egy nagy városba érkezett, első utja a templomba vezetett, ahol imáját elvégezte. Megdöbbenve látta, hogy a zsinagoga mennyire el van hanyagolva, falai összeomlással fenyegetnek, a tetőről becsöpg az eső. Nagyon rosszul esett a cadiknak ez az indolencia és ezért meg akarta fedni a hitközségi tagokat. Azonban így gondokozott: Hátha szegények és ezért nem hozzák rendbe a templomot. Meglátogatta előbb a hitközség reprezentánsait és látta, hogy gyönyörű épületekben lak-

nak. Mikor azután mindenki a templomban volt s megtisztelték *d'rosóval*, így kezdte:

— Most, midőn városotokba érkeztem, értem csak meg *Jákajv* ősapánk mondatát. Midőn *Jákajv* ovinü látta álmában a szentélyt, azt mondta: „Mily félelmetes ez a hely, bizonyára csak I'ten háza lehet.” Honnan tudta? Láta a gazdagok pompás lakását és így a „félelmetes” állapotban lévő házat joggal templomnak gondolhatta mert ha egy *bal bossz* háza lenne, akkor már régen rendbe hozta volna...

Ki hitte volna, hogy a nagy Malbim bölcs példázata a saját templomára is alkalmazható lesz.

Fried Ignác (Vásárosnamény).

Harc a halotthamvasztás körül

Brünnenben a hagyományokhoz még kis mértékben ragaszkodó zsidók között kellemetlen feltűnést keltett a hitközség főrabbiájának dr. Lewy-nek ama elhatározása, hogy azoknál, akik holttestüket elégetik, az ugynevezett felekezeti szertartást a halottegető krematorium egyik helyiségében fogják megtartani s azután átadják a hullát a hamvasztásra. Ez az eljárás nem jelent egyebet, mint azt, hogy a halottegetés el van ismerve méltó eltakarítási nemnek — egy zsidó hitközségben. A brünni zsidóság egy része természetesen rendkívül meg van botránkozva, hogy olyan hitközségben kell élniök, ahol egy ilyen férfiú lelkipásztor; külön tömörülésről nem lehet szó, mert Szlovákiaán kívül semmiféle külön orthodox hitközséget nem ismer el a Csehszlovák állam területén a törvény. A brünni példa mérgező hatásától kell tartani. Bécsben állítólag az előjárás is meg fogja engedni a zsidó funkcionáriusoknak krematoriumban való szereplését, pedig konzervatívok egyáltalában nem mondható néhai dr. Chajes főrabbi a leghatározottabban tiltakozott a halotthamvasztás elismertése, illetőleg megengedése ellen. Prágában a multkor adott ilyen eset vizsálykodásra alkalmat. Egy elhamvasztottnak maradványait magában foglaló urnát akartak egy családi sírboltba elhelyezni, amit a chevra megtagadott, de amit kénytelen volt később megtűrni. Emiatt felmerült a terv hogy a Chevra a családi sírhelyek eladásánál klausulával ilyen esetek megisméltetését lehetetlenné tegye. Nálunk Magyarországon a kérdés nem időszent, mert a politikai irányzat nem kedvező a halotthamvasztási propagandára, mint Ausztriában és Csehszlovákiában.

A zsidóság „hibái”

Valahányszor kezünkbe veszünk egy történeti kézikönyvet, a melyből középiskolás ifjúságunk tanul világtörténelmet s elolvassuk azt a fejezetet, amely az ókori zsidókról szól, meg kell botránkozunk és csak abban találunk megnyugvást, hogy igaza van annak a fanyar megállapításnak, melynek értelmében minden mulandó, csak a korlátoltság nem, különösen, ha ezt a korlátolttságot elfogultság vagy gyűlölet csak fokozza. Ebben a fejezetben találjuk az ismerő frázisokat „a zsidó I'teneszme szűk nemzeti tartalmáról” olvashatjuk a „bosszúállás I'tenéről” szóló elcsépett, százszor megcáfolt frázisokat s egyéb ilyen „bölcseégeket”. Természetesen azoknak a zsidó tanulóknak, kiknek ilyen könyvekben tanulniuk kell, nem lehet valami jó véleményük az ilyesféle iskoláztatás értékéről.

Miért időszentek ezek a sorok? Aból az alkalomból, hogy a főváros törvényhatósági bizottsági ülésén megálapítást nyert, hogy a magyar cserkészkönyvek közül az egyikben, a világtörténetben azt olvassuk, hogy a zsidóság hibái: a tolakodás, a feltűnés keresése, a megvesztegethetőség, a magyar nemzeti eszmények fitymálása a vallásosság kigunyolása, anyagiasság, stb. mindeztől óvakodjék a cserkész...

Magyarországon a nemes eszme úgy fejlődött, hogy a középiskolai cserkészcsapatba zsidókat nem vesznek föl s így a zsidók kénytelenek saját cserkészcsapatokat csinálni. Mindjárt megállapíthatjuk, hogy nem fájna nekünk, orthodox orgánumnak, hogy a zsidó diákok nem lépnek be a cserkészcsapatokba, de az igenis fáj, hogy nem léphetnek be, (illetőleg csak annak, aki ellefejt, hogy gólusban vagyunk). Mi csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy a külföld előtt miképpen magyarázzák a mi főcserkészjeink, hogy a zsidókat általános emberi szolidaritásra a legjobban kizárás által lehet nevelni? S valóban olyan rosszul áll-e a cserkészlet erkölcsi ügye, hogy csak sértő frázisok festette mumus által bírja önmagához láncolni az ifjúságot? Lássuk csak: A zsidók tolakodók? Az ifju később megfogja tanulni, hogy nincs gazdasági harc, nincs állásenyelés tolakodás nélkül? Feltűnés keresése? Ez tényleg tipikus zsidó hála volna? Hány vezető cserkészről az ördög sem tudna semmit, ha nem akarna épen a cserkészlet által feltűnni. A zsidót annyira jellemzi a megvesztegethetőség? A cári uralom összes tisztviselői között zsidó nem volt, s megvesztegethetőségükről le-

gendák keringtek, — de minék menjünk a régi Oroszországba, inkább olvassuk a napi sajtóban a törvényszéki rovatot, a napi híreket egyes magas tisztviselők fegyelmi büntetéseiről s akkor tisztán láthatunk a dologban. Anyagiasság? Ha a zsidó anyagiasság volna, nem türt volna kétezeréves vértanúságot. Amit pedig beadagnak a cserkészeknek a zsidóság vallásellenességéről s a nemzeti eszmények kigunyolásáról, az *egyszerűen rágalom*, a mit különféle okok miatt nem fejthetünk ki részletesen. Annyit azonban bizvást megállapíthatunk, hogy olyan testület, amely az ország egy számbavehető rétege ellen ilyen haszontalanságokat taníthat, nem tesz jó szolgálatot az országnak. Azt hisszük talán nem is vallják be a külföld felé az elfogultságot oly leleplezetlenül, mint ezt a cserkészek számára irt világtörténelmi „remekműben” kifejezésre juttatják. Ilyen inszinuációk ellen nincs más fegyverünk, mint annak hangoztatása, hogy svábok, oláhok állásukat féltő s karriert csinálni akaró beamterek stb. nem képviselhetik Magyarországot semmiféleképpen.

BUD. PESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG

HIRDETÉS.

Az orthodox kóser füstölt húsgyártásra vonatkozó, a „Zsidó Ujság” 42 s 43. számaiban hirdetett versenytárgyalás november hó 30-án nem tartatik meg.

Budapest, 1931. évi nov. hó 25.

A budapesti aut. orth. izr. híközség elöljárósa.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UCCA 51.
ezombaton zárva.
Értéstartáshoz küldök.

Heiden Leó Budapest, VII., Király ucca 21.

Egy óvatos mecénás

A bécsi diákbotrányokkal kapcsolatban e héten zsidó tiltakozó gyűlés volt, a melyen többek között feszólt *dr. Marcus* amerikai örnagy s bejelentette, hogy *Julius Rosenwald* az ismert amerikai filantrop, a ki a berlini tudomány-egyetem céljaira egymillió márkát adományozott, a bécsi egyetemről is megakart elvékezni egy nagy alapítvánnyal, de azután meggondolta magát s esetleges adományát attól teszi függővé, milyen mértékben igyekeznek az egyetem érvényét szerezni a tudomány minden rendü s rangu ember számára. — Vajjon ez a bejelentés megteszi-e a hatását, az nem biztos, sőt a mostani elváult viszonyok mellett nem is valószínű, de az igaz, hogy némely zsidó adományozónak óvatosnak kellene lenni, a mikor felekezeten kívüli célokra adományoz, mert ez sok esetben azt jelenti, hogy zsidók nem részesülnek az adomány áldásából. Azt, hogy a pénznek nincs szaga s hogy a zsidó adományokat szívesen kell elfogadni a legvadabb antisemiták is vallják. Így történt azután, hogy a Rothschild által alapított bécsi kórházban egy ideig zsidó orvost egyáltalában nem akceptáltak. Ha a fennemlített Rosenwald példája követésre találna, ugy ez nem volna elfogultság, hanem ellenkezőleg az elfogultság leküzdésére szolgáló módszer. Mert, a hogy most történik: a zsidó filantrop-tól az egyetem pénzt kap s tovább folytatja, vagy inauguralja a zsidógyűlöletet, igazán nem erkölcsös dolog.

— IFJUSÁGI ÉLET KASSÁN. Egy új orthodox leánygyűlés alakult Koscicén olyan célből, hogy a leányok összejöjjenek s zsidó tárgy ismereteket szerezzenek. Az egyesület célja továbbá a közös jótékonyág gyakorlása. Eddig 180 tag jelentkezett. Propaganda bizottsági tagok: Lusztig Emilia, Berger Janka, Zwiabel Jolán, Weiss Helen, Baum Sári, Schimmel Sári, Herskowitz Lili, Grossmann Rózsi, Burger Riza, Goldstein Hilda.

Gyönyörű ezüst

Menorák

Engros és detail-eladás gyári árban!
Valódi ezüst Menóra 28 P.-től kezdve!

Tekintse meg ó r i á s i választékunkat!

ÉKSZERÉSZ ÉS ÓRAS

Heiden Leó Budapest, VII., Király ucca 21.

MENÓRA - UJDONSÁG

MOAUZ CUR

Chanuka-himnusz t a t s z ó zeneszerkezettel, — masszív rézből 38x24 cm. nagyság, gyönyörű kivitel, ára 42 pengő.

Ezenkívül menorák gyertyához és olajhoz dús választékban.

SCHLESINGER Jos. Könyvkereskedése
Budapest, Király ucca 1.
Kérje képes árjegyzékünket!

Galantai tanítványok gyűlése Budapesten

(Saját tudósítónktól.) Amint a Zs. U. mult száma jelezte, a „galantai volt jesivanövendékek egyesülete” a magyarországi tanítványokat e hét keddjére gyűlésre egybehívta Budapestre, hogy az egyesület magyarországi expozituráját megalakítsák.

A Zsidó Ujságban közzétett felhívásra, mintegy száz volt növendék jött fel a fővárosba, mely feljöveteleket a galantai főrabbi ittléte különös impulzust adott. A közgyűlés Rottenberg Ábrahám dobozgyáros, volt növendék lakásán megkapó lefolyásu volt. Buchsbaum Józsa főrabbi fulmináns beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Lélekemelő élmény volt látni, mint lelkesedett az egybegyűlt hallgatóság, hön szeretett mestere minden egyes szaváért, melyből — mint az eltikadt nyáj, üdítő forrásvizből — erőt merített az élet további küzdéseire.

Eckstein Jenő (Pápa) felszólalása után egyhangulag kimondták a megalakulást. Majd az egyesület vezetőségét választották meg: Rottenberg Ábrahám, Spitzer Sándor, Reiner József és Friedmann Efrájim személyében. A volt tanítványokra hárul, hogy a vezetőséget munkájában — mely főkép a jesiva fenntartásához való hozzájárulásban nyilvánul meg — támogassák.

Határozatba ment, hogy a továbbiakról a vezetőség a Zs. U. útján fogja az érdekelteket tájékoztatni.

x ÁLDOTT ÁLLAPOTBAN LEVŐ NŐK ÉS IFJU ANYÁK a természetes „FERENC JÓZSEF” keserüvíz használata által rendes gyomor- és bélműködést érnek el. A modern nőgyógyítás főképp a FERENC JÓZSEF vizet igen sok esetben kipróbálták és kivétel nélkül gyorsan, megbízhatóan és fájdalom nélkül hatónak találják. A FERENC JÓZSEF keserüvíz gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

SAJÁT MŰHELY

NEUWIRTH TESTVÉREK szakképzett óras és ékszerész mesterek Budapest, VI., Király utca 28.

Pollák Sarolta

Régi törvények, új operációk

A napilapokban szó van arról, hogy egy nőnek tartott G. V. nevű egyén kellő operációval férfiúvá lett. Ilyen esetekről s oprációkról tud a talmud is. Az ilyen abnormis lényeket „tümtüm”-nek nevezik a talmudikus irodalomban. Ez a név rendszeresen együtt előfordul az „andrajgümsz” névvel, a mellyel a kétműség abnormitása van jelölve. Hogy a „tümtüm” operálható, ezt a talmud (Jevomajs 64. a.) megemlíti. A talmud foglalkozik vallásjogi helyzetével egy ilyen abnormis embernek. Mivel férfiúvá nem biztos, nem kell megjelenie a jeruzsálemi szentély fennállása idején a három zarándokünnepe s a többi zarándokok között (póitür birejo). A zsengek áldozatát (bikürim) nem kellett bemutatnia, Chalco-adásra azonban köteles. Operáció után nyomban nem nyeri el az elsőszülöttséggel egybekötött két részt az örökségből, mert az elsőszülöttségnél kezdettől fogva bizonyítottan kell lennie. Sok más különbség is van.

Szenzáció a RASOFIX szagtalan **borotváló por!** Magyarországon új! Németországban általánosan közkedvelt. 1/2 kg. 1 P., 1/4 kg 50 fill. Vezérképviselő: Löffler Miksa Vác. Vizonteladókknak nagy árengedmény.

IFJUSÁGI ÉLET ÉRSEKUIVÁRON.

Tovább Zámky tudósítónk írja: Az itteni orthodox ifjúság elhatározta, hogy a cionista propaganda ellenesúlyozására az igazi orthodox vallásosság propagálására sorozatos előadásokat rendez. Az elmult péntek este az orth. hitközség agilis, sokoldaluan képzett elnöke, Kohn Rafael tartott szép és mélytartalmu előadást. Az utolsó helyig megtelt teremben arra buzdította a leendő hitközségi tagokat, az ifjúságot, hogy küzdjenek a hithű zsidó életért. A szép előadás mély benyomást tett a hallgatóságra. B. P.

Alkalmi és nácazajándékok, arany és ezüst dísz tárgyak, evőeszközök, tálcák, serlegek, gyertyák, rtók raktáron. Ora javítások jóitalással, ékszer javítások és rajzszerinti átálakítások saját műhelyünkben készülnek! Arany, ezüst, briliáns beváltás

kozmetikai intézete : Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámalsztások. (Díjtalan tanácsadás), **Miracle** hajeltávolítószertékü dесе utasítással: **Budap st. VI., Andrássy út 38.** (Párizsi Áruházal szemben). Tel: 15-7-98. Kérjen prospektust!

Angliából

Egy francia újságíró érdekes riport-sorozatot közölt folyóiratában az angliai viszonyokról. Feltunt neki, hogy mig Angliában a legnagyobb megbecsülésnek örvendenek, úgy hivatalos helyeken, mint a kö-zönség között a zsidó politikusok és vezető férfiak, addig a londoni rendőrség szigoruan nem alkalmaz zsidót. Miniszternek, jó, politikusnak jó, a királynak jó, csak a londoni rendőrségnek alkalmazatlan. A francia újságíró tehát felkereste a londoni rendőrség igazgatóját és élére állította a kérdést. Miért nem alkalmaz a Scotland Yard (a londoni rendőrség neve) zsidót. A rendőrigazgató nem érte váratlanul a kérdést és azonnal válaszolt: A legfontosabb feladat a nyomozás bevezetésénél a nyugodt és tárgyilagos viselkedés; hidegvér. Az embernek úgy kell viselkedni, mint egy felhevő gépnak, akinek nincsenek érzelmei, csak szeme. A zsidók azonban természetüknél fogva nyugtalanok, türelmetlenek és könnyen elragadtatják magukat. Szóval a londoni rendőrigazgató azt mondja, amit a talmud úgy fejez ki: „Izráel fiai könyörületesek” (rachmonim) és ez a tulajdonság alkalmazatlanná teszi őket a rendőri szolgálatra.

SZOMBATHELYEN legizletesebben és legolcsóbban étkezhettek EINHORN SIMON orth vendéglőjében, Erzsébet királyné-u. 5 sz. Előzékeny és pontos kiszolgálás, Lakodalmat jutányosan vállal.

x HAJSZÁLAK arcon, karon sok hőlygyet éléktelenít. Keresse fel bizalommal ezen ügyben Pollák Sarolta kozmetikai intézetét (VI., Andrássy-út 38. I.).

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista Most Budapest, Dob-utca 27. (Skrek-ház) Lift

Kellemes borotválkozás szagtalan nyujt a **Széor borotválópor** Ezrek használják. Próbálja meg Ön is. 1/4 kg 50 f, 1/2 kg 1 P. Vizonteladókknak nagy árengedmény Gyártja: **SZEOR Vegyipar, SZIKSZÓ.** Utazókat díjazunk!

Gazdag úr esete körül

A Pesti Napló csillagos cikkírója a mult héten igen érdekesen elmélkedett a gazdag emberek kötelességeiről s idéli erre vonatkozólag Alexander Vulmosnak, a sátoralja-ujhelyi orthodox hitközség h. elnökének egy józú történetét:

1910-ben zsidó zarándokcsapat ment a Szentföldre. hogy eltéljék szent hangulattal és hogy kisirja magát ama nevezetesen fal előtt. A társaság tagjai jobbára szegények voltak, sőt voltak közöttük igen szegények is. Továbbá velük volt a híres Stern rabbi és ezenkívül egy rendkívül gazdag ember is. Ez utóbbit, még élő gyermekeire való tekintettel, nevezzük egyszerűen Gazdag urnak.

Gazdag ur mindjárt az ut elején ki-tünt egy életmódjának igénytelenségével, mint vallásos buzgalommal; bár már az indulásakor tengeribetegséget kapott, résztvett a közös imában.

Másnap reggel azonban, mikor a zsidók felszijazták magukat s hozzá akartak kezdeni az imát megelőző zsoltárversek mondásához (melyeket, ha jól emlékszem, thilim néven ismernek a zsidók), a rabbi odaállt Gazdag ur elé, kivette a kezéből az imakönyvet és azt mondta neki:

— Herr von Gazdag, Sie sollen keine Thilim sagen...

Gazdag ur nagyon meg volt lepetve, kisse szégyelte is magát, hogy neki nem szabad a többi zarándokkal imádkoznia. A nap folyamán tanácskozott is a dologról Alexanderrel, aki módját találta annak, hogy

szóba hozza az ügyet, tapintatos formában, a rabbi előtt. A nagy rabbi azután meg is adta a magyarázatot a következő formában: — Minden király hadserege különböző csapatokból áll. Van nehéz tüzérsége, van könnyű lovassága és van gyalogság. A gyalog-osok vannak legtöbbször; ezek keskeny árkokban áznak-fáznak és onnan lövöldöznek az ellenségre. Ez az ő feladatuk. Ha a nehéz tüzérség is úgy akarna harcolni, mint a gyalogság és mindenáron a keskeny lövészárkokban akarna elhelyezkedni, akkor ebből igen nagy baj lenne és minden harc hiábavalónak bizonyulna. Az Ur hadseregében a gazdagok alkotják a tüzérséget; nekik másként kell harcolniuk, mint a szegények tömegének. Gazdag ur vesses harcba a maga ezreit és ne gondolja, hogy néhány thilim-mel -s néhány imával ő is épperugy elintézi a dologat az I'tennel, mint ezek a szegény zsidócskák, akiknek az imáikon és fohászaiakon kívül semmi egyébük nincsen! A gazdag ember az I'tent azzal, hogy hiszen ő is imádkozik, mint a szegények —nem tudja becsapni!

Eddig szól az anekdóta, bizonyára egy kissé szabadon feldolgozva, de megállapítható, hogy a szóbanforgó szentföldi zarándoklás, amelyről itt szó van, valóban 1910-ben folyt le s résztvett azon Alexander

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat KATZ LIPÓT Budapest, VII., Dob utca 24. Telefon szám: 44-1-56.

Vilmoson kívül az említett Stern Gerson marosludasi főrabbi, a Jalküt Hagérsüni mű szerzője is. E vallásos célu palesztinai ut megszervezése körül nagybuzgóságot fejtett a boldogult Reich Koppel budapesti orthodox főrabbi is.

A gazdagoknak ilyen módon megfogalmazott kötelességéről többször szó esik a chaszidikus irodalomban. Rabbi Majse Léb Stassower meg vissza a következő magyarázat: Általánosan tudott dolog, hogy a belénk oltott rossz indulatokkal is lehet a jót szolgálalni, ha kellő irányba és mederbe tereljük ezeket a bűnös hajlamokat. Fellobbanó vagy? — Háborodj fel, ha valami igazságtalanságot látsz! — Búszke vagy? — Igyekezzél becsületet megóvni minden kifogásolhatónak mellőzésével! De az emberben tagadhatalanul ki van fejlődve az I'tentagadás hajlama, az anyagiassághoz tapad a tekintete s ez nem engedi szeméit az ég felé emelkedni. Mire való a tagadás hajlama? Hogyan használható fel a jó szolgálatában? Ugy, hogy nem azzal gyakorol jótékonyt, hogy a szegény embert I'ten majdan bekövetkező segítségére utalja, hanem ő maga segít rajta, mintha csak egyedül ő lehetne segítségére.

Hogy a gazdag embernek viselkedni kell gazdagságához képest, hogy nem szabad fukarkodnia, erről többször van szó a chaszidikus moralistáknál. A takarékoságot a gazdagok — úgy látszik — mindenkor az ádozatkétség

Tárca

—o. o.—

A Kárpátok egyik kis lengyel falujában élt egy jámbor zsidó család, melyben évszázadok óta nemzedékről-nemzedékre szállott az éneklés adományra. A község tisztelt az énekeseket; apáról fiúra öröklődött ez a dicsőség, s az ifjabb nemzedék dítattal vette át az öregektől. De a családban maradt egy mélységes és különös titok, melyről senki sem tudott; hogy a sok dal-lam, melyet énekelni tudtak, lenyegében egyetlen dal volt. Egyetlen ének, melyet énekelni sokféleképpen énekeltek és ez az egy dal töltötte be mindegyik nemzedék életét. Hogy mi volt ez az egy dal és honnan eredt, kiől jött, ki énekelte először — maga a család sem tudta. A Bál Sém idejében történt, hogy a család akkor élő tagja, Jiczchok megtalálta nagyapja végrendeletét, mely így szólt:

— Ez a dal, a mi életünk. És mégsem tudjuk, ki adta nekünk és mióta hordjuk magunkkal. Mig fiatalok vagyunk, nem akarjuk megjegyezni s ha megöregedtünk, nem tudjuk többé. Mert jól jegyezzék

meg: amely napon a fiú először éneklí ezt a dalt, azon a napon felejtí el az apa — örökre. És ezért van, hogy sohasem tudhatjuk meg senkitől, ugyanazt a dallamot éneklí-e a fiú tovább?... Nem, sohasem fogjuk megtudni. Hiszen erre a dalra nem az apa tanítja a fiát. Vagy megjelenik egy napon, vagy elmarad örökre: — de megtanítani nem lehet rá senkit.

Igy szólt a végrendelet. Jiczchokot megzavarta ez a furcsa irás. Elkívte mesterének, a Bál Sémnek, aki sokáig és figyelemmel olvasta. Aztán megszólalt:

— Van-e fiad, R. Jiczchok?

— Van, mesterem... egészen fiatal gyermek még és messze földön él.

Aztán hírtelen aggodalom szállotta meg:

— Mondd, mester... hát t'le... t'le kéne félnem? Miatta felejttem el majd a dalt?

A Bál Sém mosolygott:

— Ó, te balga! Hiszen nem szerencsétlenség az, amiről a végrendelet szól, hanem nagy öröm nagy, nagy boldogság...

Hát nem örülsz neki, hogy less, aki ezt a dalt utánad is énekelni fogja? Aki majd folytatja... Nem vagy-e boldog?

R. Jiczchok elszorult szívvel felelt:

— De hátha nem ugyanazt a dalt folytatja... Hátha... Ki tudja? Vagy, ha ugyanaz, hát miért veszi vissza az Ur minden nemzedék után? Mondd!

De a Bál Sém hallgatott. Később megkérdezte:

— Hány éves voltál, mikor megtanultad?

— Tizenhatéves lehettem... de nem tanultam...

— Jöjij el hozzám azon a napon, mikor a fiad tizenhatéves lesz. Ne feledkezz el róla és légy pontos... És addig járd békével.

Hosszu idő mult el és R. Jiczchokból híres énekes lett, akit messze földön is megcsodáltak a jámborok. Már öszbevegyült a haja, mikor visszatért a Bál Sém falujába, hogy a mester hívei közé szegőd-jék. Sokat időzött nála és ott volt azon a nagy napon is, mikor huszonkét távoli község rabbija hozta el hódolatát a Bál Sém-nek. A községben és a Bál Sém házában ekkor nagy ünneplést tartottak. És erre a napra volt hazatérőben Jiczchok fia is, ki kicsiny gyermekkorá óta távoli rokonoknál nevelődött és sohasem hallotta még édesapja énekét.

csökkentésével kezdték. Jellemző kis történetet hagyományoztak erre vonatkozólag a nagy magid, a Baal-Sem utódja (meghalt 160 év előtt) Rabbi Dow Berrel kapcsolatban. A nagy magid híveihez tartozott, egy gazdag ember is, a ki rendkívül szűkös módon élt. Egy ízben a rebbe igen barátságatlanul fogadta s rápirított, hogy nem él l'ten parancsa szerint. Azt mondta neki: egy gazdag ember éljen jól, egyik gyakran jó husokat s akkor meg fogja érteni, hogy a szegény embert megilleti legalább a száraz kenyér.

A nagy magid tanítása tehát másfél évszázad után is időszerű.

Budapesti Orth. Gyermekgondozó Spielschule

4-6 éves gyermekek részére.
Kizárólagos német társalgás. Játék és hasznos foglalkozás: Naponta séta.
Konzervatív vallásos szel em.
Modern pedagógiai eszközök
Szellős, tágas helyiségek.
Beiratás: Naponta d. e. 9-1-ig

Megkezdődött továbbá iskolás gyermekek részére egész delutáni (2-4-ig) szakszerű korrepetálás
Iskolai feladatok elvégzése felügyelet mellett. Fiúknak alapos héber (chümes-gemore) oktatás.
Német játék és társalgás
Részletes felvilágosítással szolgál
SONNENSCHEN S.
V 1., DOB-U. 20. II. 20

Bennszülött indiai zsidók

A világ zsidóságának több, mint 90 százaléka fehérbőrű, de vannak színes bőrű zsidók közöttük. Abesszíniában körülbelül 40.000 feketébőrű falasi zsidó él. Kinában is van párezer sárga zsidó, Indiában körülbelül 10.000-re rug a „Bené Izrael” nevű hindu zsidó száma. Ezeket látogatta meg a multkor dr. Wolfgang Weisel ismert zsidó író s többek között ezt írja róluk:

— Egyike a legérdekesebb zsidó hitközségnek, amelyeket láttam, az indiai „Bené Jisrael.” Ez a hitközség érdekes a szó jó és rossz értelmében egyaránt. A legérdekesebb azonban az, hogy miképpen próbálnak az ottani zsidók alkalmazkodni az indiai élethez, mely számukra épp oly idegen, mint az indusoknak az zsidó szellem. A „Bené Jisrael” zsidói legnagyobb részét nem mondhatók jámbornak, a szó európai értelmében. Ugyanis nem vigyáznak annyira a tradíciókra, melyet a vallás parancsai előírnak, de némiképpen megtartják a szombatot. Nem gyújtanak tüzet szombaton, nem főznek, nem gyújtanak lámpát, nem tartanak maguknál pénzt és nem irnak, de nyugodtan felülnek szombaton is autókra és kocikra. Néhányan közülük pénteken este gyertyát is gyújtanak „Lekevéd sabosz”, azonban valamennyien halat és húst esznek. Szombaton kívül viszont, leginkább vegetáriánus kosztot élnek, noha egyáltalában nem vegetáriánusok. Ami a kaszruszt illeti, a tilalmakat sokkal szigoribban tart-

ják meg, mint az európai zsidók. Ebből a szempontból nagyon hasonlítanak az abesszíni zsidókhoz, a falasákhöz. A „Bené Jisrael”-nak vannak sakterai, akik levágják a jószágot, míg az abesszíni zsidóknál a rabbi végzik el ezt. De sem a falasák, se az indiai zsidók nem esznek főtt ételt sem kereszténynél, sem mohamedánál.

— A „Bené Jisrael” zsidói nagyon szép családi életet élnek. Bár — hasonlóképpen más, nem keresztény országokban élő zsidókhoz — nem tilos az, hogy több feleséget vegyenek, csak nagyon ritkán található többnejű indiai zsidó. Általában, az orientális szefárd zsidók mintájára, leginkább akkor vesznek több feleséget, ha a házasság gyermektelen maradt. A válások valódi zsidó törvények szerint mennek végbe, de nagy ritkaságszámba megy a válás közöttük. (Ez vonatkozik az abesszíni zsidókra is. Csak a mohamedánusok között fordul elő gyakoribban a válás.) Családi életüket indiai minta szerint „egyesített család” keretében rendezik be. A családfő házában, ugyanazon födél alatt, laknak a gyerekek is családjukkal együtt. A gyermekek gyermekei, fivérek, nővérek és egyéb rokonok együtt laknak. Az egész család gazdasági közösségben él, melyben mindegyik a maga vagyoni viszonyainak megfelelőleg gondoskodik a szegényebbről, betegről és öregről. A család határozza el például, hogy a gyermekek közül ki tanuljon, mennyi pénzt adjanak ki stb. Sok tekintetben az indiai családi élet sokkal sikerültebb és jobb, mint a szűkebb egoisztikus családi élet Európában.

— Az indiai zsidók között nagyon kevés intelligens szakembert lehet találni. Egyetlen zsidó orvost sem lehet köztük lelni, sem mérnököt, sem ügyvédet; néhány mechanikus és tisztviselő képezi csupán náluk az intelligenciát. Ugyiszintén egyetlen rabbijuk és kántoruk sincs és kénytelenek a rabbit, vagy a kántort a fehér zsidóktól kölcsönözni Bagdadból vagy Kókinból. Legtöbbször nem tud annyit összerakni, hogy saját maga kezdjen vállalkozásba. Némelyik azonban bankba teszi pénzét és álmainak álma az, hogy az összespórolt pénzen egyszer egy darabka földet vegyen magának, hogy földbirtokos legyen. Ez azonban csak álom marad. Legnagyobb gyönyörűségük a templomban való adakozás, minthogy a templom második otthonukká lett, amelyhez nagy szeretettel ragaszkodnak. Akár szegény akár gazdag, mindegyik végtelenül boldognak és büszkének érzi magát, ha módjában volt snóderolni, mert egy szép adományt adni a törához való felhívásért, nagy büszkeségszámba megy.

Héber könyv és papirkereskedés
STEINER G. JÓZSEF
Kazinczy utca 31. szám.

HIREK

NAPTAR
Sabosz Vajislach, Kiszlév 18.
Gyertyagyújtás (Bpest.) 3 50
שבת kimenetele " 4 45

— AMIT SEM ZSIDÓ, SEM KERESZTÉNY NEM CSINÁL. Ki ne ismerné azt a történetet, mely szól arról a fiúról, a ki szüleinek levelet írt s a legnagyobb heveséssel pénzt kért, mert különben olyan valamit csinál, a mit sem zsidó, sem keresztény még nem tett. A szülők megritván küldték a kért összeget s a mikor a vihar lecsendesedett, megkérdezték, mi az a borzasztó dolog, a mit elkövetett volna. A felelet az volt: Mit? Valami különöset! — szombaton tefillint raktam volna. — Ilyen extravagáns dologról értesít bennünket egy dunántúli előfizetők. Hitközségében — nagy neolog hitközség — egy vezető férfiú 80. születésnapját ünnepelte. Nagy közönség gyűlt össze, a főrabbi lelkes beszédet mondott, vígan elmondotta a kohén-áldást, a *jevorechecho*-t, a jubiláns áhitatban lehajtá fejét s mindenki láthatta, hogy a *jevorechecho áldása fedetlen fejére száll*. Hát ez az a mit sem zsidók, sem nem-zsidók nem csinálnak.

— 21 LÁDA ARANY A JORDÁN FENEKÉN. Jeruzsálemből jelentik. Egy Muid Mohamed nevű beyruthi lakos nemrég engedélyt kért a palesztinai kormánytól a Jordán fenekének átkutatására. Kérvényében előadta, hogy midőn Alennyby angol tábornok bevonult Palesztinába, mint a visszavonuló török hadsereg egyik helyén 24 láda aranyat sülyesztett el, amit most szeretne kiemelni. A kormány e napokban adta meg az engedélyt az arany felkutatására azzal a feltétellel, hogy annak fele a palesztinai kincstárt illeti. Muid Mohamed már hozzá is fogott a Jordán felkutatásához.

— CSAK 500 FONT SZÜKSÉGES PALESZTINAI LELETELÉPÉDÉSRE. Mint Londonból jelentik, Sir Arthur Grenfell *Wauchope*, Palesztina új főkormányzója utnak indult Palesztinába, hogy hivatalát átvegyje.

A Zsidó Távirati Iroda értesülései szerint az angol gyarmatügyi hivatal a közeljövőben lényeges könnyítést fog eszközölni a zsidó középosztálybeliek palesztinai bevándorlását illetően. Ismeretes, hogy eddig a középosztálybelieknek minimálisan 1000 fonttal kellett rendelkezniök, hogy Palesztinában letelepedhessenek. A gyarmatügyi hivatal a közeli napokban rendeletet fog kibocsátani, amelyben ezt az összeget amely súlyos nehézséget jelentett a zsidó középosztály bevándorlási és letelepedési mozgalmának — ezerről 500 fontra fogja redukálni.

— A LENGYEL-HULIGÁN FRONT-RÓL. A „Berliner Tagblatt”, Németország vezető orgánuma szombati vezércikkében megállapítja, hogy a lengyelországi pogromok egy rendszeres izgatásnak eredményei. A nemzeti szocialista párt ezen az uton akarja a kormányt megbuktatni. A kormány egyelőre úgy tesz, mintha nem látná, miről van szó, s nem akar erőlyesen szembeállni a féktelenkedőkkel, nehogy a zsidóbarátság gyanújába keveredjék.

— R. ELIEZER DAVIDOVITS Z. L. Mély részvételt keltett a fővárosi orthodoxiában Davidovits Lázár korai elhunyt. Jámbor, puritán jellemű vallásos ember volt. Gyermekait ugyanilyen szellemen nevelte. Megrendítéssel beszédben bucsuztatta a hitközség nevében *Sussmann Viktor* rabbi; a Sasz-chevro nevében, melynek buzgó látogatója volt, *Klein Márkus* elnök vett búcsút a megboldogultól.

— A BÉKÉSCSABAI ORTH. ELEMI ISKOLA gyönyörű ünnepély keretében leplezte Singer Manó nyug. tanító arcképet. Az ünnepelt üdvözlésére megjelent a polgármester is. Zsoltárzene után dr. Eisenberg Bertalan iskolaszéki elnök, Stern Ármin hitk. elnök Korniss városi tanácsnok, Moldoványi és Kozsuch igazgató tanítók, Schwarez Henrik tanító stb. köszöntöttek a nagyeredmű pedagógust, aki meghatottan választott.

— TALMUDTÓRA S MAGÁNTANULÁS SZLOVENSZKÓBAN. A szlovenszkói törvény szerint az iskolakötelezettség a 14. életévig tart s így a Talmud-tóra iskoláknak gondoskodniuk kell arról, hogy növendékeik elvégezzék a polgári iskola tanulmányát. Ez ellen azonban legujabban akadályok merültek föl. A fennálló rend értelmében a magántanulás csak egyenként van megengedve, nem pedig közös tanfolyamok útján. A szlovenszkói orthodox iroda a közoktatásügyi minisztériumhoz fordult, hogy az ügy rendezésénél legyenek tekintettel a Talmud-tóra iskolák különleges helyzetére. Remény van kedvező döntésre.

Paróka
különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak
Altschüler
Bpest, VII., Csányi ucca 12.
(Király ucca sark.)
Telefon: József 310-79.

Amint javában állott a lakoma és valamennyien ott ültek a Bál Sém nagy asztala mellett egyszerre megszólalt a házigazda: — Jiczchok énekeld valamit! A legszebbet, amit tudsz! Azt a dalt, aminél szebb nincs a világon.

És R. Jiczchok büszkeségtől dagadó szívével emelkedett fel, hogy befogjon az énekbe, melyet majd mindenki megcsodál: a mester, a tanítványok, a vendégek... De amint rá akart kezdeni, hirtelen torkába fult a hang. Szédülni kezdett, szeméi előtt elhomályosult a világ:

— A dal... nem tudom többé... elfelejtettem.

És összeroskadott. De ugyanabban a pillanatban nyílt az ajtó és üdén csengő hang kérdezte, hol van Jiczchok, az énekes? Amint megmutatták, egy fiatalember tört utat magának a sokaságon keresztül és felkiáltott:

— Apám!
Összelelleztek és sokáig szóltanul sirtak. Aztán megszólalt az ifjú:

— Képzeld... idejövtem, az erdőn... valami különös dalt hallottam... a levegő

énekel, vagy a föld, vagy az erdő, nem tudom... de el kell énekelnem, mert oly csodálatos és nem tudok tőle szabadulni.

Kitárta a karjait és énekelni kezdett, csengő hangon, boldogan. A vendégek meglepetten néztek össze és mikor befejezte, odafordultak R. Jiczchokhoz:

— Hiszen ez olyan, mint amit te énekelteél valaha! Nem ez volt az az ének?

De Jiczchok a fejét rázta:
— Lehet... de én nem emlékszem rá többé.

Ekkor a Bál Sém hangja hallatszott:
— Emeld fel a fejed R. Jiczchok, légy bodog és vidám, mert amit az Ur tőled elvett, a fiadnak adta. A dalt, melyet nem tudtál befejezni, ő folytatni fogja és folytatják majd az ő unokái, időtlen időkig.

Ezzel az ifjúhoz fordult:
— Hány éves vagy, fiam?
— Tizenhat, mesterem... ma lettem tizenhat esztendősem.

A vendégek hallgattak. Az apa lehajtottá fejét, melyet már elborított az ezüstös öregség és odaszorította fiát a szívéhez. És a szívében nagy volt a csend, mert a dal nem zengett benne többé.

MULTHETI REJTVÉNYÜNK MEGFEJTÉSE: **החוכה** (lakodalom), amint ez az alábbi felállítás szerint a baloldali betűkből kitűnik:

ח	ו	ל	Születésnapunk benne van
ח	ו	ק	Nem zsidó származású bibliai nő
ו	נ	א	Héber névmás (rövidítve)
נ	ז	ח	Hétköznap nem igen hallgatják
ח	מ	ה	A legbecsületesebb ember sem mer a szemébe nézni

Megfejtették: Reichenberg Fülöp hitoktató (Pápa), Friedmann Jakab, Löwy Adolf (Szarvas), Lebovics Izák (Rajka), Müller Mór, Spitzer Emil és Sámuel, Rottenstein Lipót, Spitzer Etus, Rózi, Gizella, Löwy Izidor (S. A. Ujhely), Neumann József, Vechter Lipót, Reismann Sámuel (Nyirbátor), Goldstein Jenő (Ujfehértó), Schüick Jenő (Nemesszalók), Láng Ignác (Tamási), Engelstein Farkas (Nagyvárad), Klein Armin, Fränkel Adolf talmudisták (Kisvárdán), Weinberger Mór (Fehérgyarmat), Weiszföld Dezső (Szikszó), Moskovits Jánkele (Csorna), Billitzer Aladár (Balatonfüred), Bodanszky Judit (Pápa), Galandauer Jóni (Soltvadkert).

RABBI ELŐZOR LŐW FŐRABBI Z. C. L. EMLÉKEZETE. Kiszlev 14-én volt R. Előzor Lőw az ujhelyi és ungvári nagynevű rórabbi elhalálzásának 14-ik évfordulója. Ebből az alkalomból — az emléke megőrzése céljából az orth. hitközség kebelében Berkovits Rafael tanítványa által életbe hívott — *Zichron Előzor* egyesülés *Erüchin* traktátust befecskent, melyre igen sikerült szíjmot rendezett. A hadront Dick H. rabbi szellemesen magyarázta. A lakoma folyamán R. Wolf Lőw, a megdicsőült fia, a nem régen sajtó alól kikerült *Peküdasz Előzor* nagy művéből sikerült előadást tartott. Fölszólt még *Alexander Vilmos* a tanítványok nevében, továbbá *Rein Lajos*. A rendezést *Berkovits Rafael* és *Rubin Adolf* sikeresen intézték.

UJ TIFERESZ BACHURIM EGYESÜLETEK. *Putnikon* a napokban alakult meg a T. B. a köv. tisztikarral: Teitelbaum Heimann főrabbi diszelnök, Teitelbaum Jakab elnök, Birnbaum Ernő ügyv. alelnök, Löwy Lajos gondnok, Birnbaum Lajos pénztárnok, Rosenblum Ármán titkár, Tannenbaum László jegyző, Drucker Miklós ellenőr. Választmány: Teitelbaum Artur, Rosenblum Géza, Weingarten Jenő, Fränkl Károly, Weisz Béla. — *Földesen* a köv. tisztikarral alakult meg a T. B. Rottenstein Dávid elnök, Wohlberg Lajos gondnok, Berger Dezső pénztárnok, Weinberger Sándor jegyző, Robitsék Sándor ellenőr, Nyul Mihály, Reichmann Jenő választmányi tagok.

A MAKÓI MACHZIKÉ TÓRA ujonnan választott tisztikara: Bráver Izák elnök, Landesmann József, Rubinstein Salamon, Perlmutter Izák gondnokok, Weisz Béni pénztárnok, Guttman Lipót ellenőr. Választmány: Rosen Mózes, Stuhl Pinkász, Kohn Hillel, Rosenberg Mózes, Rubinstein Béni, Godinger Mayer.

BEKÜLDÖTT HIREK. *Apcról* jelentik: Az elmúlt szombaton Günsz Jenő rabbinknál végbement *brisz miló* alkalmából, hitközségünk a rabbi apósját Jungreis füleki főrabbit, valamint Jungreis nógrád-berecei főrabbit vendégül üdvözölte. Községünk tagjainak azon ritka élvezetben volt részük, hogy — a helyi rabbi szónoklatán kívül — a magas vendégek drósoiban, úgy mint Jungreis Iórinici hitk. elnök szónoklatában gyönyörködhetek. — *Csornáról* írják: Az *Écz Chájim* egyesület a köv. tisztikart választotta: Szoffer Mózes elnök, Moskovits Nathan alelnök, Weisz Zoltán titkár, Löwy Gyula pénztárnok, Hoffmann Kálmán ellenőr. Választmány: Grünwald Imre, Hoffmann Jakab, Fleischmann Izidor, Gestetner Imre, Weisz Mór, Galandauer Márk, Moskovits Henrik, Kollmann Samu, Selmanovits Salamon, Klein Adolf, Paskesz Lipót, Friedmann Dávid. — *Dunaszerdahelyen* Fischer Áron eljegyzése alkalmából a „galantai volt vendékek egyesülete” helyicsoportja tagjai részére fényes *melave malke* estélyt ren-

dezett. A véglegényen kívül Stern Ármán és Grünwald Adolf — aki *Érvüvre* szíjmot rendezett — mondtak hatásos *divré tajró*.

A LISZKAI FŐRABBI BUDAPESTEN. Friedländer Hermann főrabbi f. hó 29-én vasárnap reggel a fővárosba érkezik, ahol Steinmetz Ábrahámnál, Laudon-utca 9. száll meg. Csütörtökön *Ujpesten* (Friedländer Lajosnál, Liszt Ferenc tér 4) lesz s aznap este utazik haza.

Rejtvény

a folyó szidrára

(Lebovics Izák, Rajka)

— 7 betűs héber szó —

אם תפירד אוהי לשני חקים
כראשון היתה שרה כנא המלאכים
השני חוק התורה שם המת להקים
שניהם תמצא כסדר נערבים
אצל אדם קודם המלכים

Ha felosztasz két részre — az egyikben Szóró ósanyánk volt angyalok megjelenésénél, a másik a Tóra törvénye a halott nevének feleltetésére, mindkettő egyesítve Edajm királyai előtt található.

Családi hírek

Porgesz Sárika és *Fischer Áron Dunstreá* jegyesek.

Steiner Irént Győrből eljegyezte *Cziffer Adolf* keményegerszegi fakereskedő fia *Miksa*.

Lövinger Iluska, *Lövinger Gyula* gépkereskedő leánya, Győr, *Mayer Dávid* Pápa, jegyesek.

Moskovits Etelka, *Moskovits Salamon* tokaji dájon leánya és *Schik Menyhért* rabbi, a nyirugosi főrabbi unokája jegyesek.

Klein Ilonka Zenta, *Kalisch Salamon* Galanta jegyesek.

Hendler Nusika Budapest és *Kohn Sándor*, Kohn Mór nyomdatulajdonos és sirkőfaragó fia *Vác* jegyesek.

Ficund Rachel, a szászrégényi főrabbi leánya a napokban tartotta esküvőjét *Schreiber Chájim* Paksról. (Az esküvőn résztvettek a dési, tordai, marosvásárhelyi, aradi és tekei, ill. beszercei főrabbiok. Szászrégen polgármestere stb. Az ünnepi lakomán, mely mintegy 500 vendég részvételével a legfényesebb keretek közt folyt le, az örömapán kívül az összes jelenvolt főrabbiok felszóltak, valamint Kasztner Mór a hitközség szónoka.)

Braun Sárika Vác, kedden tartotta esküvőjét *Berkovits Arnolddal*, a volt galantai *ros-jesivóval*. (A menyegző fénypontját a galantai főrabbi otléte képezte, aki a pályaudvaron ünnepélyes fogadtatásban részesült. Az estebéd folyamán 1 1/2 óra dró-sót mondott, mely az ünneplő közönség figyelmét mindvégig lekötötte.)

Fischer Áron urnak eljegyzése alkalmából; továbbá *Berkovits Arnold* és *Herzog M.* urnaknak esküvőjükhöz szívélyes *mezet* kíván a volt galantai jesivanvendékek egyesülete nevében *Grünwald Adolf* elnök.

A prágai gólem

Történeti elbeszélés 16 Irta: Bloch Chájim

Lőw rabbi neje, Perl, amint már elbeszéltük, egy ízben megjárta a gólemmal, mikor őt közönséges munkákra használta. Azóta néhány év telt el, a rabbiné már elfelejtette az esetet.

Egyszer Perl asszony egy elhagyatott árvaleányt akart kiházasítani. Ő és az ura, Lőw rabbi helyettesítették a szülöket: adták a hozományt, beszerezték a kelengyét és nagyszerű lakodalmat rendeztek, melyre a hitközség legelőkelőbbjeit meghívták.

Perl és személyzete az előkészületekkel volt elfoglalva. halat és almát a gólem által akart beszereztetni a lakodalomra. A gólem igénybevétele tekintetében ezuttal nem voltak aggodalmi, hiszen jótéteményről van szó — gondolta, egy szegény menyasszony kiházasításáról. Így szót hozza:

— Menj a Moldvához és hozd el a halásztól a megrendelt halat Amint a halat elhoztad, siess majd a gyümölcs piacra s hozz onnan egy kosár szép almát.

Ezzel átadott neki 2 papirszeletkét, a halászhoz illetve a gyümölcsöshöz szóló utalványok voltak, hogy szolgáltatásuk ki a gólemnek a megrendelt árut.

A gólem el is ment a Moldvához s kapott ott egy élő, 20 font súlyú ponytot. Miután a sietségben nem vitt zsákokat magával, úgy segített magán, hogy a halat az erős szíjjal ellátott kabátjában a hóna alá helyezte. A hal fejével felé fordult: a legnagyobb részét fönt kilátszott.

Utközben a hal a farkával erős ütést mért a gólem arcára, úgy hogy ez megtántorodott. A gólem nem tudott a halnak megbocsátani... visszafordult a folyóhoz és behozta a halat a vízbe, oly gyorsan, hogy a halászcsovek a hal elmerülését meg nem akadályozhatták.

Most már üres kézzel ment haza. Amint Perl a halat kérte, előadta — kézmozdulatok és gesztikulálás által — a történeteket s hogy ő a halat büntetésből a folyóba dobta.

Az összes jelenlevők jóízűen nevettek. Perl azonban egészen kétségbe volt esve, mert közben már elmúlt a halpiac és a lakodalomra hal nélkül maradt.

De az alma... úgy sem folyt le simán. Perl már nem is gondolt arra, hogy almára is adott megbízást a gólemnek. Ez azonban amint a halat „elintézte” a gyümölcs piacra sietett és átadta a gyümölcsös asszonynak a rabbiné utalványát. Az asszony lemérte a megrendelt mennyiséget és szákarakva át akarta adni a gólemnek. Ő azonban mozdulataival azt mutatta, hogy képes az egész almakészletet a vállára venni. Amint a gólem kinevette, nagyon dühös lett. Mit csinált? Vállára vette az asszonyt, ülésével és teljes gyümölcskészletével együtt és így vitte végig — a járó-keleők nem csekély ámulatára — szélségesen az egész városban keresztül.

A szegény asszony rémületben teljes erejével segítségért kiáltott, — de hiába. Senki sem volt képes, még csak megkísérelni is, hogy helyzetéből kiszabadítsa. Lőw rabbi udvarára érkező, a gólem lerakta a terhét, a konyhába szaladt és kihívta Perl-t.

Közben a rabbi udvarán nagy csődület támadt, mindenkori a gyümölcsös sorsa iránt érdeklődött. Nagy gyorsasággal összeállította a gólem a gyümölcsös ülőhelyét, úgy amint az a piacon állt és ráültette az asszonyt.

Lőw rabbi az ablakon keresztül a nagy tömegre figyelmes lett s kiment az udvarra. De amint a tömeg között a gólemot megpillantotta, sejtette, hogy az emberek egy gólem-manővert bámulnak.

A rabbi kiáltott: „József, gyere hozzám.” Ekkor a gólem mindent ott hagyott s a rabbihoz sietett, akinek gesztikulálással az egész történetét tudtára adta.

A rabbi arcán derűs mosolyt vettek észre. Nejehez fordulva, így szólt:

— Te itt ma még egy lakodalmat csaptál. De remélem, hogy ezentul jobban ügyelsz majd a szavamra s nem fogod a gólemot megbízásokra felhasználni.

Ebből az esetből kifolyólag még ma is azt mondják Prágában, ha egy helytelen, a tetejére állított dolgot jellemeznek: „ez olyasvalami, mint a gólem története a hallal”; ha viszont egy gyümölcsöt áruló asszony egy bevétel konfliktusba kerül, azt mondja: te vagy a Lőw rabbi gólemja.

Abban az időben lakott Prágában egy tanító, akinek a gettóban „Nagy Jákob”-nak hívták. A mi Jákobunk alkalmasított két, Romániából bevándorolt, szegény árva fiút, mint chéderkisegítőket. Mindkettőt Bernek hívták; az egyik vörös, a másik fekete volt; az egyiket „vörös Berl”, a másikat „fekete Berl”-nek nevezték. A két Berl között bensőséges barátság fejlődött ki. Főnökük a „Nagy Jákob” teliesen meg volt velük elégedve, nem kevésbé mindazon emberek is, akiknek gyermekeikék a chéderbe hozták és haza vezették. Sok ajándékot kaptak és lassanként egy kis vagyont növeltek. Ezen vállalkozásuk is sikerrel járt; később állatokkal kereskedtek, mely üzlethez ugyancsak szerencsésük volt. Csakhamar mint „gazdag Berlek”-ről beszéltek róluk. Ezután házat vásároltak, ahol mindkettőjük lakott s oly evetértés honolt közöttük, mint amikor mint szegény fiúk jöttek Prágába. Életmódjuk teliesen egyforma volt, hogy egyik a másikat még csak egy krajcárral sem rövidítse meg.

De mégis, egy tekintetben nem voltak egyformák, az egyik háttérbe szorítottának érezte magát a másikkal szemben. Míg a „vörös Berl” szép, egészséges fiukkal és lányokkal megáldott s a halál angyala még soha nem lépte át a küszöbét. — addig a „fekete Berl”-nek csak lányai, csunya lányai voltak s a halál angyala gyakran kopogott nála.

Ennek dacára, a 2 Berl-feleség békésen élt egymás mellett. Bár a fekete Berl felesége magában irigyelte a barátját, de ezt az irigységet nem érezte vele.

De a születendő. Eszter, aki minden zsidóházban nemcsak a hívatását gyakorolta, hanem a ház bizalmasa is volt, aki minden nehéz szívet ismert, tudott a „fekete Berl”-né bántatásáról. (Folyt. köv.)

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MOR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423—65.
Karlsbadi kétszersült, keksz, nápolyi, levestészták

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

Legművészbibb

parókat

már 40 év óta

PESSI

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készíti.

Budapest, IV., Váci-utca 19.

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacsekkszámla száma 40530

Templomi adományok: Felsőreg: Wolf Manó ált. 45.20, Beled: Hoffmann M. ált. 15.80, Gyoma: 2.86, Nyergesujfalu: Ehrenfeld M. ált. 25.14, (Hozzáj. Ehrenfeld M. 13.74, Kohn J., Grün J. 2.10 -- 2.10, Ehrenfeld L. 2.40, Laufer A. 1.70, Fischbein I. és Sám. 1.10, Ullmann Á. 0.90, Schönfeld V. 0.60, Háber S. 0.50). Nagyatád: 5. Kunszentmiklós Bauer M. ált. 13.80, Piszke: Koralek S. ált. 27.14, Tótkomlós: Ackermann B. ált. 24.60, Szeghalom: Friedmann I. ált. 11. (Hozzáj. Schwarcz V. 4. ifj. Altmann J. 3, Grosz S. Friedmann I. 2--2.)

Gyűjtés: Deutsch Árpád Zalalövő ált. 4.50 Fuchs Samu Pécs ált. 50

Eljegyzési gyűjtés: Glaser Szerénke Nagyléa gyűjtése Bernstein Rózsi és Herz Sándor eljegyzésén 3, Kellner Vilma eljegyzésén Kellner Benő Ács ált. 3, Löwy Jakab Aszódléa leánya Irén és I. Eszenbaum Ferenc Nádudvar eljegyzésén 50.

Lakodalmi gyűjtés: Ilyovics Sára és Csülag Sára B.-ujfalu gyűjtése Blum-Schwarz lakod. 6, Gottesmann Rózsi és Lilly Nagyléa gyűjtése Klein-Weisz esküvőn 5.20, G. Rózsi és Erzsi N. léa gyűjtése Gottesman-Dr.Schönwald esküvőn 10.20, G. Rózsi és Glaser Szerén gyűjt. Rauchwerger-Adler lakodalmán 6, G. Rózsi és Habermann Szerén gyűjt. Klein Steffi és Klein Sándor Vértes esküvőjén 5, Berkovits Lilly Gibárt gyűjtése Berkovits-Rogner Alsóóra esküvőn 10.10

Brisz miló gyűjtés: Steiner Salamon Gyömrőre ált. Klopfer szüdenél Péter 16.30, Perl Sövényháza szüdenél 18.50

Jahrszámok alkalmából: Deutsch Nővérek Abaujszántó 4.

Thilim mondásért: Sáfár D. P. ecseg 30, Weiner A. Ujszász 15.

Házfelavatás alkalmából: Frenkel B. B.-almás ált. Dr. Schönfeld M. házfelavatásánál 4.27.

Különböző adományok: Fischer V. K.-sömjén 5, Singer Zsigmondné Diszel 6, Bender A. rabbi Z. lövő 4, Kreismann Ilonka Zomba ált. Gráner Ida adománya 7.66 Deutsch D. N.-börzsöny 15, Stern Ödön Szabadszállás 2.54, Monok: Friedl Á. 2, Friedl M. 1, Friedl H. 1, Engel W. 4, Klein S. Bolyok snoderolása 10, Altmann E. Orosháza 2.20.

Ros-Hasonó adományok: Sáfár D. P.-ecseg 10, Singer I. Keszthely 5, Singer Mór Tab 10, Steiner J. Kapuvár 5, Löwy Jakab és Emil Nagymaros 8.50, Klein Adolfné Kunszentmárton 20, Berger A. D.-győr 5, Kálmán Mór Dunaföldvár 20, Krausz Jenő Székesfehérvár Heinrich főrabbi ált. 10, Kellner Samu Kiskunhalas 15, Braun Lajos Disznósd 10, Fleischmann I. Domszló 5, Rosenfeld S. Pinchely 5, Eckstein S. T. bálint 6, Friedmann V. Szikszó 5,

Deutsch M. K.-sömjén 10, Koch és Ripp B. almás 5, Klein Adolf Petrovoszellő 20, Krausz Jakab Szirák 10, Schwarcz M. N.-tétény 5, Örkény-Sternberg kántor ált. Pör Géza 3, Stern L. 1, Burger Zsigmond N.-tétény 10, Dr. Lemberger Á. főrabbi Nyirbátor 5, Beck Béla Szedres 5, Pollák I. K. egerszeg 5, Wieder N. Bétek 5, Deutsch I. Kömlő ált. 4.50, (Hozzáj. Braun J. Deutsch J. Friedmann J. 1--1, Lemberger A. Braun B. Friedmann A. 0.50--0.50.) Klein L. A. teleges 10, Halmos körjegyző Fony 5, Budapest: Ernst Lajosné, Wajcz Szijja 5--5, ifj. Weisz Gy. 10, Dr. Ernst Zoltán egyet. tanársegéd 6, Böhm Jakab 50, Singer Mór ny. áll. tanító 5, Fischl Ernő 20.

Távirat megváltások: Schweitzer Érsek-vadkert lakodalmánál 27, Grünwald rabbi Pápa leánya esküvőjén 20.30 Krauszmann Antal Szendrő lakodalmán 19.72, Willesek Ella Bpest esküvőjén 16.50, Bodánszky D. Győr esküvőjén 35, Frankl M. B.ujfalu esküvőn 13, Rosenbaum Ármín Aszód lakodalmánál 10, Schönberger J. Ujpest esküvőn 10, Brach H. Nyirmada lakodalmán Spitzer ált. 3.50 Schlésinger Sam. Szarvas — néhai Fischer sárvári főrabbi leánya lakodalmán 17.70.

Kadis mondásért: Weiner A. Ujszász 30.

Pesti Chevra Kadisa választási bizottságától.

Budapest, VII., Erzsébet körút 26.

Hirdetmény.

A Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet képviselőtestületi tagjainak választása 1931. november 20-én vasárnap az intézet székházában, Budapest, VII., Erzsébet körút 26. szám alatt tartatik meg.

A szavazás délelőtt 9 órától, délután 6 óráig megszokottak nélkül folyik, ugyanakkor a szavazóigazolványok is átvehetők. Akik választási igazolványaikat előbb óhajtnák átvenni, ezt délelőtt 9--12-ig és délután 4--6-ig (szombat napot kivéve) kellő igazolás mellett személyesen eszközölhetik. Budapest, 1931. november havában.

A választási bizottság nevében:
Wertheimer Adolf s. k.
a választási bizottság elnöke
Ledermann Mór s. k.
a választási bizottság alelnöke
Gaiduschek Marcell s. k.
a választási bizottság alelnöke
Munk Gábor s. k.
bizottsági jegyző.

NE KISÉRLETEZZEN AZ ARCAVAL

használja a bevált
BARBIEN
késnélküli borotváló port. Szombattartó cég világhírű készítménye.
BARBIEN Vegyipar, Bpest, Király-u. 30.

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Jelíés levelek válaszbélyeggel küldendők.

BENŐSÜLÉSRE keresek talmudban jártas intelligens, jószívű, jóházból való fiatalembert. „Szerencse 25” jelige. (Válaszbélyeg.)

ÓRÁSSEGÉD, 24 éves, volt bócher, intelligens, ellátásért állást keres. Esetleg benősülne. Jelige: *Mispochó mejüchesesz.* (Válaszbélyeg.)

IPAROS, jó megjelenésű, volt bócher, nőszülne, „Első látás” jelige.

DOKTOR városban, nőszülne „Hozományai saját vagyona” jelige.

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnyélküli levelezés.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg.

MEISELS, házasságokat legdiszkrétebben közvetít. Könyvkereskedés, Rombach u. 8.

NÉMETÜL, magyarul beszélő, szombattartó intelligens urileány, nevelőnői állást keres. Leveleket „Kötelességtudó” jel.

SZIGORUAN vallásos leány mindenek, ki a főzést vállalja, kisebb családnak felvétetik. Értekezni délelőtt Korn, Erdélyi utca 10. II. emelet.

ÁRVA leány házikisasszonynak vallásos kisebb családnak elmenne. Főzést vállal. Ráth Pirokska, Nyiregyháza Kótajai utca 7.

TANITÓNÓ, ki perfekt beszél németül, vallásos családnak nevelőnőnek ajánlkozik. Grünfeld Hermin, Kohári u. 19/b I.

21 ÉVES, jó megjelenésű szombattartó fiatal ember, fűszer, rőfős, vegyeskereskedésben gyakorolt, állást keres. Esetleg gazdaságba is. Ajánlatokat „Szorgalmas 21” jelíge a kiadóba kér.

ORTH. KÓSER koszt kapható, esetleges otllakással, olcsó árban. Király u. 19. III. 10.

HÁZVEZETŐNŐI állást keres kisebb családnak szigoruan orth., középkori asszony Cim a kiadóban.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

SPRINGER NYOMDAI MŪINTÉZET
Budapest, VII., Bethlen-u. 33.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל.צ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

CHANUKA 5692.

(G.) Chanuka idején, a makkabeusi hősök szent tusájának emlékére meggyújtott lángoknak napjain, a most leplezett, a fennálló társadalmi rendet felforgatni akaró puccs, nem csak azért parancsolja maga felé tekintetünket, mert kimondottan zsidókról is van benne szó. A felforgatók a napilapok jelentése értelmében fel akarták robbantani a dohányuccai templomot, amikor ez telve van emberekkel. Sőt kopírozták a hesseni Hitleristák ama kommunisztikus intézkedését, hogy bevezetik az általános munkakényszert, s aki dolgozik, az enni is kap, a zsidók azonban fel vannak mentve, ugy a munkától, mint a — táplálkozástól.

Nem csak ezért találunk Chanuka hetében a meghiusult lázadási kísérletben vagy komédiában tanulságos mozzanatok, hanem azért, mert a kalandoros megmozdulásból lesűrhető megfontolások csak megerősítenek bennünket abban, amire a chanukai napok tanították a zsidóságot mindenkor.

A chasmonesi szabadságharc előmenyéhez tartozik az a történeti tény, hogy a zsnarnok *Antióchus*, ki önmagát „*Epiphanes*” (dicsőséges) jelzővel ékesítette, de akit a történet „*Epimanes*” (mániákus) szóval illet, örült gyűlöletében a zsidóságon óhajtott kitölteni bosszuját, miután az egyiptomi királyok, a Ptolomeusok ellen vívott küzdelmeiben alulmaradt. A benne felgyülemlt keserűséget akarta va lahogyan levezetni és erre alkalmasnak találta a gyenge kisebbséget, a zsidóságot. Azok a desperádok is, akik nálunk 10 év előtt bűncselekedeteik dacára a hazafiasság „Epiphanes” maszkiájában jelenhettek meg mindeütt, most, afelelti dühökben, hogy az élettől, a viszonyokkal, a konszolidáció felé haladó társadalommal való

viaskodásukban le lettek gyűrve, toborzólkolva a zsidó-öldöklés Epimaneiseiként ugrottak az arénába. Erre a lépésre az atmosféra elég alkalmasnak mutatkozott. Nem hiába hangzották éveken át a zsidók destruktó-járól szóló nótát. Antióchus idején is így volt. Egy féktelen antiszemita irdalom keletkezett akkoriban, amelyet az alexandriai rétori s szofista körök egynehány exponense zuditott a hel-lén világra s a zsidókat — számáról imádással vádolták. Pedig a zsidókról bármit is lehet mondani, csak azt nem, hogy imádják a szamarat, ellenkezőleg, amikor a többiek szamarat imádnak a zsidók „destruktív” voltakban nem imádják, hanem megmondják, hogy — micsoda. A gyűlölet korszakában a lehetetlen ostobaság is alkalmas ürüggyé válik. Így volt ez Alexandriában a megfizetett rétorok idejében és így volt nálunk a zsoldban álló csatlósokkal, akiknek egy része most horogra került.

Az ókori Sziria zilátságiának jele volt, amikor politikája tengelyévé a zsidókérdést tette, azonképen látjuk a mai időben is, hogy minden felforgató a zsidókérdésnek gyilkolás vagy kicseztetés utján való megoldásával akarja saját hatalmát megalapozni. Így van ez a lefült hazai kalandoroknál s ép így a most ártalmatlanná tett hesseni nemzeti szocialistáknál. Bizonyítéka az, annak a már többször megállapított ténynek, hogy a zsidóság helyzete egy-egy országban a legbiztosabb fokmérője az illető ország pozitív vagy negatív kulturáliságának s konszolidáltóságának.

*

A szomoru jelenből vágyó pillantásunk a multba révedez s onnan merít erőt a jövő reményéhez. Chanuka arra tanít: csodákat tett Izráel I'tene s is-

metli a próféta szavait: „én az Örökkévaló nem változhatom s ti, Izráel fia, nem pusztulhattok.” Chanuka arra tanít: „Az Örökkévaló a mi I'tenünk volt a multban — és világít nekünk a jövődoben.” Chanuka szól hozzánk: a mi akkori időben történt (bajomim hohém), az a mostani napokra is vonatkozik (bazman haze) ... Szálljon szívünkbe a chanukai lángok tanítása, amely I'tenbizalomról, Izráel lelküzdhetetlen szellemi, — mert a Tórában gyökerező — erejéről szól, s teljünk el bizalommal s a mai nehéz, zsidóheccikkel s puccsokkal telt időben oly szükséges optimizmussal! Történetünk feljogosít bennünket az igazunkba vetett hitre!

Református theologus a zsidóságról

A budapesti skót misszió házában egy, a zsidóságot ismertető ciklust kezdtek meg, amint azt a lapokban olvassuk. Az első előadást *Hamar István* budapesti református theológus tartotta keresztény szempontból s talán téritői szándékkal, de mégis igen elismerően.

„A zsidóság politikai és vallásos-kölcsi jelentőségéről a multban” beszélt, azt fejtegette, hogy a zsidóság kicsiny számánál fogva, alig játszott jelentősebb szerepet és csak úgy tudott nemzeti életet élni, hogy az egyiptomi vagy a mezopotámiai nagyhatalom meggyengült és lélezgethez juttatta a zsidókat. Vallásos-kölcsi jelentőség szempontjából azonban kivételes súlyú nép volt a zsidó mindig, egész története és vallástörténelme azt mutatja, hogy I'tennek különös, kiválasztott nepe. Kultuszában, zsolrtárköltészetében és prófétáinak teológiájában a zsidóság örök érték.